VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE 58/2025 vp: Vuoden 2025 toinen lisätalousarvioesitys

ATRO ANDERSSON, ERITYISASIANTUNTIJA
VALTIOVARAINVALIOKUNNAN ASUNTO- JA YMPÄRISTÖJAOSTO
4.6.2025

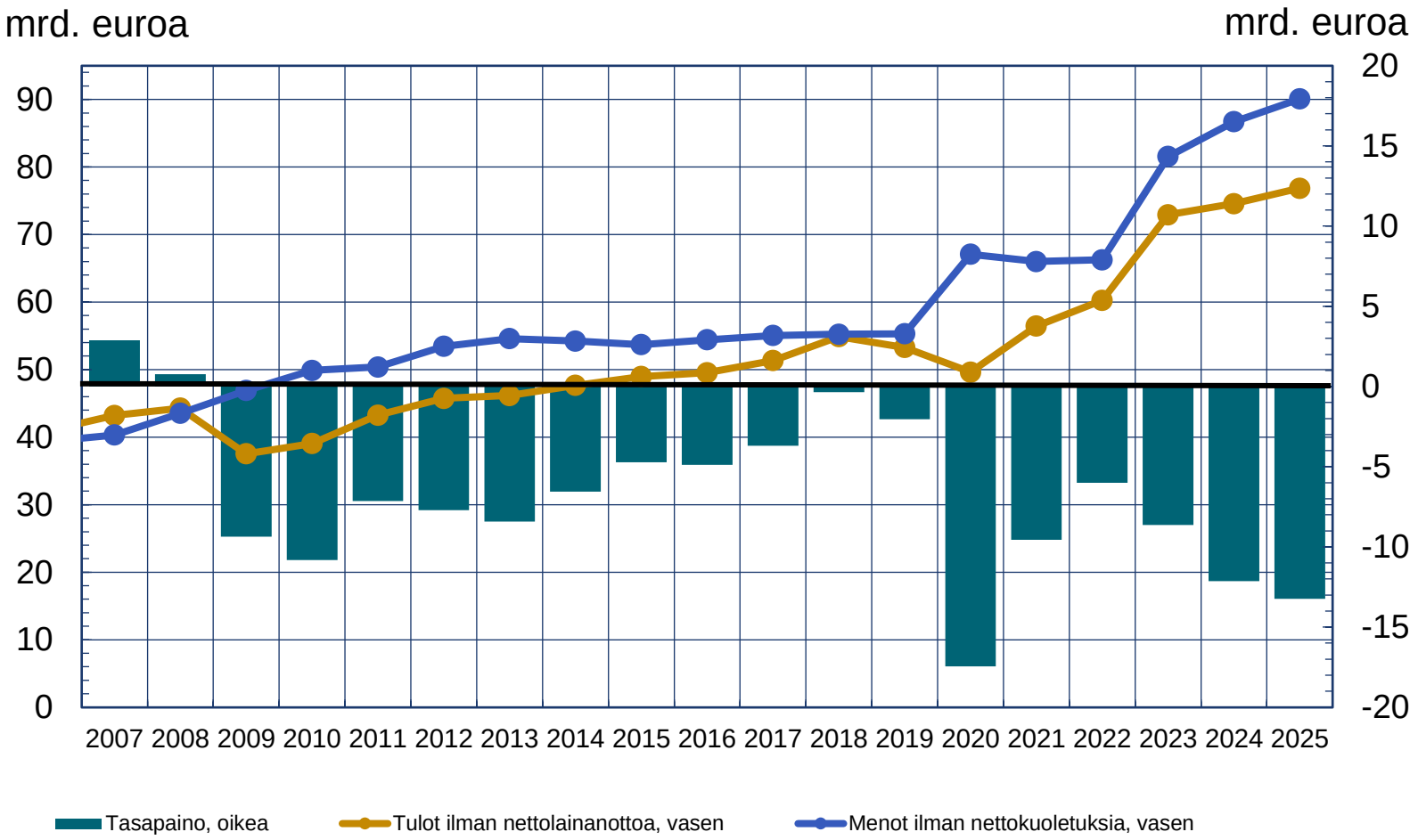
Vuoden 2025 toinen lisätalousarvioesitys

- Määrärahat +757 milj. euroa
- Tulot -187 milj. euroa
- Nettolainanoton tarve +944 milj. euroa

  ⇒ Alijäämä kasvaa n. 13,2 mrd. euroon
- Uusia valtuuksia ehdotetaan myönnettäväksi yht. n. 750 milj. eurolla
  - Valtaosa katetaan olemassa olevin määrärahoin

Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

Vuosilta 2022 ja 2023 poistettu varautuminen sähkön johdannaismarkkinoille toimiville yhtiöille myönnettäviin lainoihin ja varauksen purku. Vaikka varaus jäi käyttämättä kokonaan järjestely kasvatti vuonna 2022 menoja ja vuonna 2023 tuloja 10 mrd. eurolla.
Lähde: Valtiovarainministeriö 23.5.2025

Valtiovarainministeriön kevään ennuste huomioitu tuloarvioissa

- Uusi verotuloarvio (-485 milj. euroa) perustuu VM:n huhtikuun 2025 ennusteeseen.
  - Arvonlisävero -272 milj. euroa
  - Yhteisövero -226 milj. euroa
  - Ansiotulovero -98 milj. euroa
  - Perintö- ja lahjavero +95 milj. euroa
- Muut tulot +298 milj. euroa
  - Ehdotus sisältää 200 milj. eurolla korotetun arvion aiemmilta vuosilta siirrettyjen määrärahojen peruutuksista.
  - Lisäksi OKM:n hallinnonalalla kv-rahoitusta saavien hankkeiden muuttaminen nettobudjetoiduista bruttobudjetoiduiksi lisää tuloja ja menoja 87 milj. euroa

Pääluokka 35

- 35.01.01 Ympäristöministeriön toimintamenot: Ehdotetaan lisäystä 2,27 milj. euroa
  - 0,3 milj. euroa palkkojen tarkistuksista, 0,84 milj. euroa Ara:n toimintamenomomentin käyttämättä jääneitä määrärahoja ja 1,13 milj. euroa Ara:n toimintamenomomentin vuodelta 2024 siirtyneiden määrärahojen uudelleenbudjetointia.
- 35.01.04 Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot: Ehdotetaan lisäystä 274 000 euroa
  - Palkkojen tarkistuksista aiheutuvaa
- 35.10.22 Eräät ympäristömenot: Ehdotetaan päätösosan perustelumuutosta ilman määrärahaa.

Pääluokka 35

- 35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät: Ehdotetaan **lisäystä** 2,192 milj. euroa
  - Momentin kohdalla **HE:n päätösosan teksti on virheellinen**, sillä siinä esitetään vähennystä. Virheellä ei ole vaikutusta lisätalousarvioesityksen määrärahoihin, vaan **ainoastaan momentin päätösosan tekstiin**.
  - Lisäyksenä 2,12 milj. euroa Itä-Suomen luontomatkailuun ja 222 000 euroa palkkojen tarkistuksesta sekä vähennyksenä 150 000 euroa siirtona momentille 30.64.50 Evon retkeilyalueen kunnostukseen.
- 35.10.61 Vesien- ja ympäristönhoidon tukeminen: Ehdotetaan lisäystä 0,5 milj. euroa.
  - Ympäristövahinkorahasto ei sovellu puhdistustoimien rahoitukseen, sillä kyse on vanhasta ympäristövahingosta. Kustannustenjako valtion ja kaupungin välillä YM perustelumuistion mukaan 40/60.
- 35.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot: Ehdotetaan tekstimuutosta ilman määrärahavaikutusta.

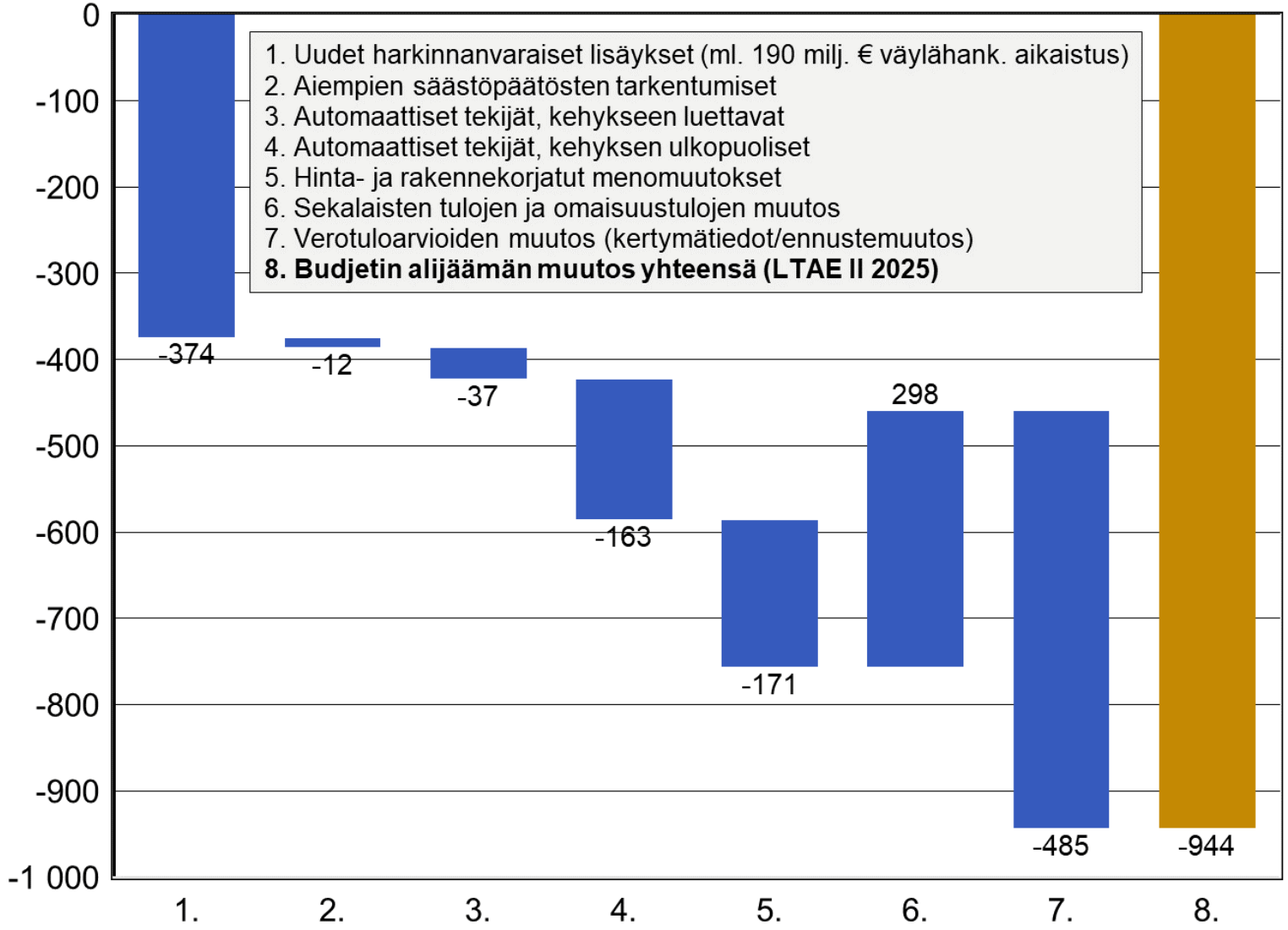
Pääluokka 35

- 35.20.01 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot: Ehdotetaan vähennystä 840 000 euroa.
  - Siirto momentille 35.01.01 YM/Varken käyttöön.
- 35.20.34 Avustukset kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen: Ehdotetaan TA2023 määrärahojen uudelleenbudjetointia 4,6 milj. euroa
- 35.20.37 Avustukset vihreää siirtymää tukevan rakentamisen toteuttamiseen: Ehdotetaan TA2023 määrärahojen uudelleenbudjetointia 60 000 euroa
- 35.20.56 Avustukset asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseksi: Ehdotetaan TA2023 määrärahojen uudelleenbudjetointia 14 milj. euroa.

Valtiontalouden kehys vuodelle 2025

- Ensimmäisen lisätalousarvion jälkeen kuluvan vuoden jakamaton varaus oli 504 milj. euroa.
  - Tähän sisältyi 200 milj. euroa vuodelta 2024 käyttämättä jäänyttä jakamatonta varausta, joka on käytetty kokonaan kertaluontoisiin menoihin tässä lisätalousarvioesityksessä.
- Kun huomioidaan kehyksen rakennemuutokset, hinta- ja kustannustasotarkistukset sekä kehysmenojen lisäys, jää kuluvan vuoden jakamattomaksi varaukseksi 81 milj. euroa.

LTAE II 2025 – budjetin alijäämän muutokseen vaikuttavat tekijät, milj. euroa

Poimintoja määrärahalisäyksistä eri hallinnonaloilla

Uudet panostukset Puolustusvoimille

- Kaikkien puolustushaarojen materiaalin kunnossa- ja ylläpidon tason nostoon 35 milj. euron lisärahoitus
- Vahvistetaan kykyä vastaanottaa tukea liittolaismailta 15 milj. euroa
- Olemassa olevin määrärahoin rahoitettavat uudet valtuudet:
  - PVKEH 2025 –tilausvaltuuden enimmäismäärän korotus 130 milj. euroa
    - Käyttö räjähdysainehankintoihin, jotka ajoittuvat vuosille 2025–2037
  - Laivue 2020 -tilausvaltuuden enimmäismäärän korotus n. 78 milj. eurolla
    - Laivojen rakentamisen aloituksen viivästymisen aiheuttamiin lisäkustannuksiin

Ukrainan tukemisen kustannukset

- Ukrainaan toimitetun puolustusmateriaalin korvaamiseen liittyvät lisämäärärahat ehdotetaan sisällytettävän Puolustusvoimien Ukrainan tukemiseen liittyvään valtuuteen (UKR 2023), jonka kokonaismäärä nousisi n. 197 milj. euroalla.
  - Korvaavista hankinnoista aiheutuvat menot toteutuvat vuosina 2024—2032.
- Lisäksi Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan 3,6 milj. euron lisäystä Ukrainalle annettavan tuen kustannusten kattamiseen.

Panostuksia sisäiseen turvallisuuteen ja varautumiseen

- Väestönsuojelun kehittämiseen 21 milj. euroa
- Vaaratiedottamisen ja väestön varoittamisen kehittämiseen 6 milj. euroa
- Kansallisen verihuollon varautumisen tason nostamiseksi 6,3 milj. euroa
- Rajavartiolaitoksen investointimenoihin merellisen suorituskyvyn vahvistamiseen yht. 14 milj. euroa (valtuus + määräraha).
- Öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmiuden vahvistamiseen 5 milj. euroa
- Rikosseuraamuslaitokselle 8,1 milj. euroa aserikossäännösten uudistamisen kertaluonteisiin menoihin (tarvittavien vankipaikkojen määrän kasvu).

Väylähankkeet osana investointiohjelmaa

- Osana hallitusohjelman mukaista investointiohjelmaa ehdotetaan käynnistettäväksi seuraavat hankkeet (yhteissumma 67 milj. euroa):
  - Eurooppalaisen raideleveyden suunnitteluun välille Tornio–Haaparanta–Kemi 20 milj. euron valtuus
  - Valtatien 25 rakentamiseksi keskikaidetieksi välillä Meltola–Mustio 17 milj. euron valtuus
  - Valtatie 27 Ylivieskan eteläinen ylikulkusilta 14 milj. euron valtuus
  - Kantatien 67 ja valtatien 19 parantamiseksi välillä Kivisaari–Atria 11 milj. euron valtuus
  - Kotkan Keltakallioon rakennettavan akkumateriaalitehtaan tieyhteyksien (maantielle 357, Hurukselantie) parantamiseksi 4,8 milj. euroa perusväylänpitoon
- 3 aiemmin päätetyn väylähankkeen valtuuksien korotus yht. 23 milj. euroa
  - Isoimpana Tampereen henkilöratapihan valtuuden korotus 20 milj. eurolla 183 milj. euroon

Muut väylähankkeet

- Eräiden liikennehankkeiden rahoitusta aikaistetaan yht. 190 milj. eurolla vuodelle 2025 vuosilta 2026 ja 2027 (kevään JTS:ssä sovitusti).
- Inkoon meriväylän parantaminen -hankkeen toteuttamiselle ehdotetaan myönnettäväksi 5 milj. euron valtuus (rahoitus EU:n CEF-tuesta).

Poimintoja harkinnanvaraisista määrärahalisäyksistä

- Kela-korvaukset: +65 v. valinnanvapauskokeilu ja vaikutusten tutkiminen yht. n. 16 milj. euroa (osana investointiohjelmaa)
- Maatalouden ja maankäyttösektorin ilmastotoimet yht. 12 milj. euroa
- Hiilinielujen ja -varastojen tutkimuksen ja havainnointijärjestelmän kehittäminen 8,1 milj. euroa
- Rahapelijärjestelmän uudistuksen tietojärjestelmän kehittäminen 9,6 milj. euroa
- S2/R2-opetuksen kehittäminen 8 milj. euroa
- Harrastamisen Suomen malli 5 milj. euroa (kertaluonteinen korotus toiminnan laajentamiseksi)
- Diana 6G -testikeskuksen toiminta ja kehittäminen 5 milj. euroa (kertaluonteisesti)
- Poro- ja riistavahinkojen sekä turkistarhojen tuotannonmenetysten korvaamiseen yht. 4,4 milj. euroa.
- Metsähallituksen luontomatkailun kokonaisuus yht. 2,6 milj. euroa (Itäisen Suomen ohjelma)
- Tampereen teatterin peruskorjaus ja laajennus 2,5 milj. euroa sekä Kansallisteatterin kattokorjauksen suunnittelu 1 milj. euroa

Poimintoja määrärahojen tarvearvioiden tarkentumisista

- Verotukseen liittyvät korkomenot +62 milj. euroa
- YEL-valtionosuuden tarvearvion muutos +60 milj. euroa
- EU-jäsenmaksun tarvearvion muutos -50 milj. euroa
- Uusiutuvan energian tuotantotuki -25 milj. euroa
- Menomuutokset, joilla ei vaikutusta kehyksen liikkumatilaan
  - Velanhoitomenot -197 milj. euroa
  - Valtion osuus työttömyysturvamenoista n. +100 milj. euroa työttömyyden kasvun myötä
  - Uudelleenbudjetoinnit ja ajoitusmuutokset n. +200 milj. euroa (mm. RRF-menot ja Itärajan esteen alv-menot)
  - Palkkausten tarkistukset +51 milj. euroa valtion sopimusratkaisun 2025–2028 myötä
  - Puolustusvoimien ja materiaalihankintojen indeksikorotusten tarkentaminen +20 milj. euroa